

Atelier Dok Zuid

9 en 10 juni 2017

Op vrijdag 9 juni bezochten 135 mensen Atelier Dok Zuid. Bezoekers konden praten met het ontwerpteam, met vakspecialisten, vragen over het project stellen en suggesties geven om het project te verbeteren.

Vooraf aan de maquette werden bezoekers geïnformeerd over het totale plaatje. Daarnaast konden ze in een expo over de verschillende thema's gedetailleerde informatie krijgen. Over elk thema konden mensen input geven:

- Stedelijk groen
- Water machtigen
 - Het waterbassin
 - De wadi's
 - Herbruik regenwater
- Herkenbare stadsvloer
 - Materiaalgebruik
 - Cirkels als kunst
- Naar een nieuwe publieke cultuur
 - Spel
 - Sport
 - Samentuinen
- Machinerie
 - Het stedelijk dak
 - De pergola
 - De cirkelbank
- Na zonsondergang

Op zaterdag 10 juni konden bezoekers in kleine groepen hun mening formuleren. Aan deze vergadering namen 25 buurtbewoners deel.

Het viel op dat veel mensen over het algemeen tevreden waren: wat er komt is veel beter dan wat er is. Het idee om aan de noordelijke zijde een pergola te voorzien als herbruikte hangar van de Scheldekaaien, met een glazen dak, kon op veel bijval rekenen. Ook de voorgestelde grote variatie van groen viel in de smaak. Veel bewoners waren ook blij met het aanbod van speelruimte.

Er leven nog wel bezorgdheden bij de buurtbewoners.

Zo kwam er de vraag om meer bomen aan het meest noordelijke plein te behouden.

Daar waar er vorige keer de bezorgdheid was dat er toch zeker voldoende speel- en sportruimte zou zijn, kwam nu de vraag vaak terug om het vooral niet te druk te maken. Enerzijds omdat er vraag is naar rust, een plek rustige plek om een boek te lezen wordt gevraagd. Anderzijds is er de vraag om de ruimte nog niet volledig voor te definiëren. Één bewoner verwoordde het als volgt:

“Geef een kind een doos met een speelgoedje erin. Met het speelgoedje is het kind blij en speelt het even. Maar de rest van de dag speelt het kind met de doos, dat één keer een boot wordt en een volgende keer een schatkist. Hetzelfde is waar met het openbaar domein. Dat is veel aantrekkelijker als het flexibel kan worden ingezet en verschillende doelen kan dienen, in plaats al helemaal ingekleurd te worden.”

Architect Georges Descombes sloot hierbij aan:

“We willen de tafel maken, waarop de bewoners zelf het menu kunnen samenstellen.”

De financiering van het project zorgt voor bezorgdheid. Zodra de begrotingswijziging wordt goedgekeurd door de gemeenteraad, kan deze vrees formeel worden weggenomen voor de eerste fase van het project (zuidelijk deel tussen de Van der Sweepstraat en Waterpoort).

Tot slot werd gesuggereerd om vooral nu al samen te werken met de musea en met kunstenaars, om kunst in het ontwerp te integreren. Het voorstel om kunst in de vloer te integreren, werd positief onthaald.

Hier volgt een oplijsting van de suggesties die binnenkwamen op 9 juni via suggestieformulieren en post-its en op 10 juni via groepsgesprekken.

Algemeen

- Geen suggesties ziet er top uit!! Doe zo voort!!
- Ik vind het prachtig, gezellig en romantisch.
- Prachtig project dat vooral noord-zuid of vice versa ontwikkeld is. Ik mis de oost (museum) - west (Schelde) openheid. Vroeger werd mij verteld dat dit een belangrijk aandachtspunt was/zou worden. Ik zie dit niet in wat voorligt.

- Onbegrijpelijk dat de stad Antwerpen kiest voor een ondergrondse mega-parking in de stad terwijl alle andere steden juist de auto uit de stad willen houden. Een bezorgde burger... Het nieuwe ontwerp is een plein en totaal geen park!
- Basis van het plan is heel goed
- Bryant Park is een referentie die vaak wordt genoemd. Maar daar is er een non-profit die als soort 'curator van het park' optreedt. Eigenlijk heb je dat hier ook nodig.

Verdeling functies over de tafels

- Graag zorgen voor rust op noordelijk en zuidelijk deel. Ruimte voor introspectie en groenbeleving. Na zien van plannen bezorgdheid om hoeveelheid 'spelelementen'
- Te versnipperd, te veel verschillende zaken
- De functies zijn goed zo, maar het moet niet meer worden
- Privéhoekjes nodig, speelfunctie ook heel belangrijk
- Straten en rustplek uit elkaar → eigen zone voor lawaaierige sport
- Waar gaat de hondenweide naartoe? Daar is nood aan.
- De noordelijke tuin wordt effectief wel druk, maar dat is wel belangrijk want wordt veel gebruikt door kinderen.
- We bieden te veel aan (x2)
- Plekken niet te specifiek invullen

Stedelijk groen

Goed

- Prairie border

“Wat een weelde om hier dichtbij te wonen”

- Veel kleur, bloemen
- Bomen met bloemen
- Geen strakke rechte vormen
- Variatie van: planten, kleuren... (x2)
- Gebruik van eetbare bomen en waterplanten
- Als het nodig is, is het uitdunnen van de bomen oké
- Mooi dat men naar de staat van de bomen kijkt
- Wel tof dat bomengroepen zullen bloesemen
- Hele leuke keuze van bomen
- Verschillende boomsoorten zijn educatief
- Fruit- en notenbomen zijn een goed idee.

Minder goed

- Kunnen de bomen (kant pergola) (niet de grote populieren uiteraard) niet blijven (op plan van de maquette blijft er slechts één)
- Graag meer groen
- Gaat Milleniumboom in regenboogparkje weg? Of wordt hij verplaatst?
- Graag meer inheemse bomen, zet in op biodiversiteit
- Graag meer eetbaar groen
- Ik mis nog de nadruk op de seizoenen: zorg dat het park mooi is door de seizoenen heen. Heb hier aandacht voor, nu is het niet zo'n sterk verhaal.

Suggestie

- Gebruik van geurende planten ofwel een geurtuintje
- Kleuren en geuren integreren, zoals blindentuin
- Gebruik van rozen
- Druiven op het dak van de pergola
- Zet ook bijenkasten in de borders of samentuinen
- Graag grote bomen aanplanten, anders is het park de eerste jaren kaal. (x2)
- Plantenborders: Graag continu kleur
- Plantenborders: Prairietuin aan theaterplein valt in de smaak, maar mag er niet verwaarloosd uitzien
- Een onontdekte plek in Antwerpen is de fruittuin aan park Den Brandt (zie foto), dit is een ommuurde tuin waar je mag gaan plukken. Dit zou ook werken op de Zuiderdokken.

Water machtigen

Goed

- Het omgaan met waterbuffering
- Stapstenen (tof!)
- Water zichtbaar sturen (referentiebeeld: water als spelaanleiding) (x2)
- Wadi + beplanting
- Spelaanleiding
- Integratie topografie (rotsblokken)
- Regentuin/border

Minder goed

- Graag meer water in het ontwerp om een duidelijke link te leggen met de geschiedenis aan van de dokken. Viriele link met de rivier!
- Knap project maar spijtig dat link met water en contouren van oorspronkelijke dokken niet weerhouden is. Gemiste kans.
- Te weinig aandacht aan cultuur historische erfgoed = dokken!
- Waarom niet hetzelfde aan de Vlaamse Kaai zoals Waalse Kaai qua waterpartij?
- Weide
- Foto zitrand en beplanting wadi
- Te grote waterbassins
- Waar is het oorspronkelijke idee verdronken Zuider“dokken”. Nu waterpartijen enkel functioneel. Ik mis totaal de link met wat was en ook de verbinding met Schelde en museum, gemiste kans.
- Belang onderbreking hof van beroep? Sluis lijkt weggedacht – omgeving opnieuw bestuderen.

Algemene suggesties

- Fysieke connectie van de buurt met de Schelde (eventueel in plaats van Hof van Beroep?)
- Grotere impact van water in de centrale tafel, bijvoorbeeld een waterperiferie die de contouren van de dokken aangeeft
- Pomp voor water
- Heraanleg straten uit buurt: ook klimaatadaptatief uitvoeren (groen)
- Regenwater ook voor de buurt beschikbaar maken voor irrigatie.
- Graag drinkwaterfonteintjes

Waterbassin

Wat vindt u belangrijk aan het waterbassin?

- Water, rust, kunnen zitten, niet zwemmen, fontein
- Zou er een natuurswembad kunnen komen? Lang en smal om baantjes te kunnen trekken.
- Baseer op watercirkel zoals in Parijs! Rustig, niet zwemmen
- Kunnen er een soort van ‘verticale’ waterpartijen komen, bijvoorbeeld fonteinen?
- Uitstraling: geen lawaai, wel vriendelijk, lieflijk, rust, natuurlijk, charme
- Tuileries: bassin met bootjes en stoelen errond is een mooi beeld.
- Bespeelbaar: is belangrijk
- Grootte is belangrijk: niet té groot.
- Skaters: moeten er vlot kunnen in- en uitlopen, zoals spoor noord, ofwel echt hoger.

Hoe belangrijk vindt u dit?

- Waterpartijen zijn super belangrijk.
- Van kapitaal belang! In het oorspronkelijk concept waren er mijn inziens meer of grotere waterpartijen. Bij aanvang was water één van de belangrijkste vragen.
- Zeer belangrijk, water brengt rust en koelte

Wat mag het zeker niet worden?

- Een hectische, schreeuwerige toestand

- Lawaai
- Alleen voor kinderen: ook plaats voor ouderen

Suggesties

- Park spoor noord is heel populair
- Fonteintjes aan plein aan districtshuis van Berchem zijn ook een goed idee
- Fonteintjes die heen en weer springen

De wadi

Goed

- Mooie manier om wateroverlast op te vangen.
- Heel cool, wel vragen naar praktische implementatie
- Natuurlijke bevoeiing naar de borders
- Infiltratie goed onderzoeken

Minder goed

- Kosten/baten? Vuiligheid in wadi's → onderhoud

Herkenbare stadsvloer

Goed

- Zachte kleuren
- Natuursteen
- Beperkt aantal verschillende materialen
- De natuursteen met verschillende grijstinten

Minder goed

- Natuursteen van China
- Rond de groenzones komen paden in beton, dit klinkt hard.
- De tekening op de grond rond de waterpoort zorgt ervoor dat het poortgevoel wat weggaat, wat jammer is.

Suggestie

- Geen effen/vlakke betonnen vloer
- Rekening houden met opvliegend stof bij het wandelen
- Herbruik én comfortabel én waterdoorlatend
 - Voorkeur voor doorgesneden vlakke kasseien
- Belang van vlakke stenen (toegankelijkheid kinderen, ouderen, etc)
- Belang van onderhoud achteraf is alles!
- Zorg dat de tinten van de verharding niet alleen grijstinten zijn, zodat het park in de winter, wanneer de bomen kaal zijn en er geen kleurige borders zijn, niet troosteloos wordt.
- De kwaliteit van de vloer is van essentieel belang. Zorg dat kwaliteit van de basis goed zit. Als er bespaard moet worden, bespaar dan niet aan de basis, maar op technische hoogstandjes.

Cirkels als kunst

Goed

- Goed idee om de kunstenaars nu al te betrekken → zeker doen!
- Goed idee!

Suggesties

- De Ann Veronica cirkel
- De Carl André cirkel
- Wisselende (buiten)expo's
- Misschien kunnen objecten verwijzen naar MHKA en FOMU om bezoek daaraan te stimuleren.
- Er moet zeker veel connectie zijn tussen het ontwerp en de musea
- Lok parkinggangers eens de musea in!
- Museum garden is een mooie naam
- MHKA moet blijven
- Maak kunst ook bespeelbaar
- Beelden vanuit lucht, foto's
- Voorzie plaats in het park om iets tijdelijks te doen
- Kunstenaars in het park hun ding laten doen
- Kunst met planten (= soms beperkte tijd) maar ook wel mooi
- Misschien met het Middelheim afspreken voor kunstwerken uit te lenen?

Naar een nieuwe publieke cultuur

Goed

- Heel tof concept!
- Liefst onregelmatige vormen
- Kleinschalige structuren,(geen reuze grote vijvers of pleinen).

Minder goed

- i.v.m. events op waterpoortplein, graag verduidelijking wat men hieronder verstaat.
 - Indien grootschalig zoals rockconcerten, voetbalwedstrijden op groot scherm, ... met ander woorden veel geluidshinder → ben ik tegen
 - Indien kleinschalig of rustig zoals poëzie, zachte muziek, openluchttentoonstelling dan ben ik voor.
- Liever geen events: het ontwerp van het hele plein is als een grote tuin. Een tuin straalt rust uit, dus waarom daar events (concerten met geluidhinder) organiseren?
- Ik ben ongerust dat de horeca mag uitbreiden naar de kroon. Zo komt de rust in het gedrang. Zo'n tijdelijke tafeltjes zoals in de Parijse parken zijn oké, maar het Mechelseplein waar de horeca het volledige plein inpalmt niet.
- Er zijn nu geen hondenloopzones ingetekend, hoewel er wel vraag naar is. Kunnen die worden voorzien op de Scheldekaaien?
- Is er een hondenweide? Doe je dit afgebakend of niet?

Suggesties

- Voorzie wel genoeg vuilbakken die heel regelmatig leeg gemaakt worden. Ik zou het spijtig vinden als zo'n mooi park een vuilnisbelt zou worden. (x2)
- Belang aan rustplekken: geen overkill! Zorg voor plekken waar intensief gespeeld en gesport kan worden en voor rustplekken, en zorg dat deze plekken niet naast elkaar zijn.
- Vaste ligzetels voorzien + stoelen zoals in Les Tuileries (bv zoals Velo systeem)

- Crowdfunding voor losse stoelen

Spel

Wat moeten we zeker voorzien?

- Lange wip (x2)
- Openbare wc's, ook voor personen met een handicap (x2)
- Een klein nepgrotje waar je in kan
- Een fiets-wandel-stap-loopparcours
- Kleine en grote schommels voor alle leeftijden
- Veel leuke schilderingen op de muur
- Glijbanen met bochten
- Combinatie van kunst en sport/spel stimuleert creativiteit
- Niet meer speeltuigen dan er vandaag zijn
- Trampolines zijn vandalismegevoelig. Wel heel populair!
- Beklimbare boom is leuk, misschien met touwenparcours?
- Bespeelbare kunst, bijvoorbeeld Schildpad van Fabre (Nieuwpoort). Dat is mooi en bespeelbaar en het klopt volledig met de museumtuin.

Andere suggesties

- Speelruimte voor de kleinsten met afbakening
- Zorg ervoor dat de clusters met diverse speeltuigen dichtbij elkaar blijven liggen
- Gebruik natuurlijke materialen
- Mogelijk muziekinstrument inbouwen in spelaanleiding (triangel)
- Speeltuin aan Nieuw-Zuid wordt weinig gebruikt, dus zorg voor interessantere speeltuin
- Zorg dat er overal voldoende plaats is om parkgevoel te behouden, voorzie ook in de speeltuinen genoeg bomen. Nu voelt de huidige speeltuin aan de zuidelijke kant niet aan als park.
- Flexibel houden

Sport

Welke formele sportvelden moeten we voorzien?

- Voorzie zeker genoeg formele sportvelden, als je dat niet doet, zal er overal gevoetbald worden → nergens rust
- In essentie moet het een park zijn. Mogelijk sportvelden verschuiven naar de kaaien. Zeker de formele velden.
- Niet meer dan wat er momenteel aan de zuidkant van het plein is
- Niet meer dan één betonnen plaats voor sport
- Hou het rustig
- Niet te veel, op het plan lijkt het nu te veel (x2)
- Flexibele sportmogelijkheden
- Een petanquebaan is tof, maar soms speelt er niemand op.

Suggesties

- Maak een gym in open lucht, zoals de publieke ruimtes in Tel-Aviv, Israël. Zie Vinkenhof vb: pull-up bars en toestellen met gewichten.
- Fitnessstoestellen aan het strand (zoals in Brussel en Spanje). Nu focus op kinderen voor sport en spel. Ook voor oudere mensen voorzien, mensen verbinden.
- Berging met sportmaterialen (goals, palen, netten, etc) om flexibel te kunnen sporten (sleutel bij enkele mensen en organisaties)
- Maak op verschillende plekken en in verschillende combinatie zitbanken (met rugleuning) als je wil rusten na sport.
- Loopparcours, goede aanleg van dat loopparcours → tussen de bomenrij in de kroon.
- Flexibel houden
- Mogelijkheid voor sportverenigingen om terreinen te reserveren?

Samentuinen

Goed

- Samenwerken tussen scholen een buurtbewoners bevorderen (zal nodig zijn om planten te verzorgen in de lange schoolvakantieperiodes)
- Samentuinen is een goed idee: vooral de school (Studio Dynamo) ziet dit zitten

Minder goed

- Samentuin moet daar waar de mensen wonen! Aan de Zuidzijde is de positie slecht gekozen.
- Bereikbaar en dichtbij rustpunten, best aan kant van de Vlaamsekaai (kan dat vanwege de zon?)
- Dichtbij scholen leggen.
- We stellen ons vragen rond de samentuin, sommigen zetten zich in en stappen dan op. Beter door stad laten onderhouden, zuiderdokken lenen zich niet voor openbaar tuinieren.
- Samentuinen = rommelige aanblik
- Vrees dat het samentuinen uit de hand zal lopen. Dit heeft vooral succes in min of meer beperkte woongemeenschappen, wat hier niet het geval is.
- Wie gaat dit onderhouden? Wordt een fiasco op termijn!
- Samentuinen hoeft niet. Mooie ruimte is belangrijker

Suggesties

- Materialenberging
- Watervoorziening
- Tuinhuisjes?
- Omheining rond samentuin, maar niet echt afgesloten

Machinerie

Goed

- Rolschaatspiste
- Banken moeten vooral comfortabel zitten en regenwater doorlaten
- Lange banken bieden meer plaatsen op korte nemen soms twee mensen heel de bank in beslag.

Minder goed

- Geen vuurplaats. Onze parken worden tegenwoordig verpest door rookwolken van BBQ's

- Ik mis een kiosk

Stedelijk dak

Goed

- Goed dat er licht door kan
- Overdekt basketveld

Minder goed

- Wordt dit geen stort?
- Wat voor een meerwaarde is de luifel om te zitten, als er zoveel verkeer op de Van der Sweepstraat zal zitten en alle stinkende bussen daar stoppen? Dieper in het park is beter!
- Geen bar voorzien
- Onder afdak: let op dat het flexibel kan worden ingezet. Zorg dat er niet te veel meubilair staat, zodat er nog een marktje kan komen. MARTA is bijvoorbeeld al lang op zoek naar een definitieve locatie, dus een soortgelijke markt zou onder het stedelijk dak kunnen komen.
- Kan de ballenvanger van het sportveld weg?
- De bewoners van de Van der Sweepstraat en omgeving zijn bezorgd over het uitzicht op het stedelijk dak. Aangezien veel bewoners uit de appartementen vanuit de hoogte op het dak zullen zien, vragen ze om van het dak een lichte structuur te maken waar ze kunnen doorkijken.

Suggesties

- Qua kleuren en materiaal a.u.b. zo veel mogelijk aansluiten op natuurlijke en rustige materialen en kleuren. Keywords rust, subtiliteit, stijlvol! Zoek kleuren in bloemen en borders.
- Akoestiek is zeer belangrijk
- Zeker zorgen voor goede verlichting 's avonds
- Infopunt onder luifel voor mensen die met bus toekomen
- Voorzie Velostations vlakbij paviljoenen van de parking
- Voorzie bewegwijzering naar de musea
- Voorzie een knusse zitplek (zoals op afbeelding)

Pergola

Goed

- Pergola aan noordzijde goed idee
- Serrestructuur
- Leuke schuilplaats voor de regen
- Hoge mate van transparantie
- Glasdak is zeer goed en zelfs noodzakelijk
- Herbruik hangar = heel tof! Prachtig. Perfect en symbolisch
- Transparant
- Mooie referentiebeelden
- Fijn dat het open blijft

Minder goed

- Kunnen er niet meer bomen blijven die ook 'door' de pergola groeien. Ik zie op ontwerp slechts één resterende boom
- Zijn de gestripte kaaienloodsen niet wat log?
- Blijft al dat glas wel schoon? Hoe?
- Pergola verder weg van straat → veiliger voor kinderen (Scheldestraat wordt nog drukker)
- Open klas is niet een schoolse opstelling van banken: te beperkend voor de ruimte.
- Maak het niet te steriel (zoals op referentiebeeld)
- Gaan ballen door het dak vliegen? Zeker omdat sportveld vlak naast pergola wordt ingetekend. → koppel pergola aan rust.
- te laag
- Krijtbord → liever niet! Kan uitnodigen tot ongewenste graffiti of ongewenste (racistische) teksten (x3)

Andere suggesties

- Zeker doorzichten dakbedekking voorzien
- Pleintje aan wasbar: over nadenken, groen, beplanting
- Zorg ook hier voor flexibiliteit. Buitenklas: het is dankbaar om een bord en bankjes te hebben, maar het is niet essentieel. Ook op de grond kan worden getekend en kinderen kunnen ook op de grond zitten. Eigenlijk kan je met de klas overal naartoe.
- Voorzie een haag tussen de straat en het plein, want de Scheldestraat wordt drukker

Cirkelbank

Goed

- De cirkelbank is een goed idee zodat mensen er kunnen keuvelen, een boek lezen of wat kunnen rusten. Met andere woorden ze heeft een sociale functie. Dus groene omkadering zou leuk zijn.
- Leuk idee dat de bank demonteerbaar is om plein te gebruiken
- Heel mooi
- Akoestische muziek kan er wel fijn zijn
- Ik zou er gaan zitten als er bijvoorbeeld tango wordt gegeven of bij een ander evenement.
- Leuk als het kleinschalig blijft
- Breekt o.a. het waterpoortplein, zodat het niet 'verwatert' tot een ordinair evenementenplein. Met alle respect: 2000 dronken voetbalsupporters horen niet thuis in een hoogwaardig park.

Minder goed

- Graag rust, met andere woorden geen of heel kleine events
- Meer groen. Het waterpoortplein is helemaal kaal in vergelijking met de rest van het park.
- De structuur kan makkelijk afgebroken worden om het waterpoortplein weer te laten verloederen. Strategisch geplante bomen zijn veel duurzamer.
- overbodig om te verplaatsen als er een evenement wordt georganiseerd

Suggestie

- Waterpoortplein lijkt een kale plek in het groen. Al het overige is mooi op voorwaarde dat het ook zo wordt uitgevoerd.
- Misschien meer programmatie op Waterpoortplein (mogelijk flexibele sportvelden?) Bij slecht weer: grote onderbenutte ruimte. Misschien creatieve invulling in samenwerking

met musea? → geeft meer rust in zuidelijke tuin. En de sociale controle is er beter. Hangjongeren liever op een plein dan onder het dak.

- Niet cirkelvormig maar bochtig zonder regelmaat

Na zonsondergang

Goed

- Wat een mooie verlichting, zeker de bolvorm. Ziet er heel sfeervol uit.
- Feeëriekke verlichting
- Lantaarnpalen
- Verlichte waterpartijen

Minder goed

- Zijn er nog andere opties voor de verlichting?
- De voorgestelde verlichting ziet er slordig uit, graag iets klassieker

Suggesties

- Sport- en speelveldjes 's nachts goed verlichten, want nu wordt er gedeald
- Bezorgdheden: 's avonds een donker park → zorg voor veel verlichting

Varia

- P-plaats: Waalsekaai 61/63 -> nu 3 garage inritten, wordt veranderd naar handel gelijkvloers. Nr60 (rechts) hier staat een p-plaats voor ingetekend. Deze a.u.b. naar 61/63 verschuiven, zodat nr 60 bereikbaar blijft voor toekomstige bouw autolift
- Mobiliteitsvragen! Gevoel niet beantwoord te worden.
- Geluidshinder onderzoeken